

Aluminiumagendan

2025

Styrelsen för Svenskt Aluminium
Augusti 2022

Innehållsförteckning

1. Förord.....	3
2. Bakgrund.....	4
3. Branschens utseende i makroperspektiv.....	5
4. Sammanfattning.....	6
5. Fokusområden.....	7
5.1 Syfte.....	7
5.2 Fokusområden.....	7
6. Målgrupp och styrgrupp.....	8
6.1 Tid.....	8
7. Påverkan och effekt.....	9
7.1 Kunskaps- och resultatspridning.....	9
7.2 Påverkan.....	9
8. Agendan 2023-2026 (Fokusområden).....	10
8.1 En hållbar industri.....	10
8.2 Forskning.....	11
8.3 Kompetensförsörjning och metallindustrins attraktionskraft.....	12
8.4 Samhällspåverkan gentemot myndigheter och det politiska etablissemanget.....	12
9. Övriga aktiviteter.....	13
10. Utmaningar/Riskbedömningar.....	14

1. Förord

Aluminiumagendan skrevs första gången under 2015 och den har varit underlag för verksamheten fram till och med 2022. Det finns nu anledning att revidera och uppdatera den avseende mål och inriktning för den kommande treårsperioden 2023-2025.

För ytterligare studier och fördjupning, se ursprunglig version på Svenskt Aluminiums hemsida.

Svenskt Aluminiums vision

”Svenskt Aluminiums vision är att utveckla användningen av aluminium och att aluminium ska ses som ett naturligt materialval med hänsyn till kunskap, ekonomi, design och ett hållbart samhälle”

Svenskt Aluminiums verksamhetsmål

Svenskt Aluminium skall informera och inspirera medlemmar, kunder och intressenter att i samverkan utveckla framtida branschförutsättningar.

Svenskt Aluminium möjliggör kompetensutveckling genom att främja forskning, utveckling och utbildning; konkret samverkan, påverkansaktiviteter, omvärldsbevakning och informationsspridning.

2. Bakgrund

I Sverige är forskning och utveckling inom aluminium jämförelsevis liten i förhållande till branschens storlek och betydelse. Traditionellt har utvecklingen huvudsakligen skett inom företagen, utan offentlig publicering. För att långsiktigt möta konkurrensen från utlandet måste aluminiumföretagen i Sverige vidareutveckla branschens konkurrensfördelar. De består bland annat i att producera ett miljömässigt betydligt renare material avseende både emissioner och energi. Genom att samarbeta genom hela värdekedjan, uppfylla och förekomma ansvarstagande kundföretags och samhällets önskemål.

Förutom att aluminiumbranschen arbetar med en metall som har speciella egenskaper, produktionsmetoder och användbarhet, finns en rad olika behov av samarbeten för att anta framtida utmaningar och möjligheter. Natur-

ligtvis måste aluminiumindustrin möta utländsk konkurrens, som har lägre kostnader i flera avseenden, vilket gör att aluminiumbranschen måste bli effektivare och bättre inom dessa specialområden.

Aluminiumbranschen har själv uttryckt ett kraftigt behov av en förändrad kultur mot ett mer utvecklat samarbete inom branschen, inte minst i forsknings- och utvecklingsfrågor. Det finns otaliga områden där gemensamma ansträngningar kommer att leda till stora förbättringar som de enskilda företagen inte själva klarar av eller har resurser till.

Den enskilt viktigaste aktiviteten är att genomföra aluminiumindustrins egna önskan att utarbeta och fullfölja en gemensam framtidsvision, som överbygger vardagen med ett öppet, intensivt arbete för ansvarsfull tillväxt på både kort och lång sikt.

3. Branschens utseende i makroperspektiv

Sveriges aluminiumindustri uppvisar stora likheter med stålindustrin. Precis som inom stålindustrin har aluminiumindustrin haft en stadig tillväxt i flera decennier. En annan likhet med stål är att importen är ungefär lika stor som den inhemska produktionen. Däremot exporteras en mindre andel av det aluminium som produceras jämfört med hur det ser ut inom stål, vilket beror på att vi i Sverige använder mera aluminium än vad vi producerar.

Faktum är att den svenska användningen av aluminium är stor även i ett internationellt perspektiv. Den är exempelvis betydligt större än Norges, trots att Norge i kraft av sin goda tillgång på el är en betydande producent av primäraluminium med tio gånger så stor produktion som Sverige.

Svensk aluminiumindustri består av primäraluminiumverket i Kubal, Sundsvall. Vi har två profiltillverkare i Hydro och ProfilGruppen, ett valsföretag i Gränges och Stena Aluminium står för återvinningen. Utöver dessa aluminiumproducerande företagen består svensk aluminiumindustri av ett stort antal vidareförädlings-,

ytbehandlings- och trading-företag med aluminium som strategiskt material. Majoriteten av dessa bolag är representerade som medlemmar i Svenskt Aluminium.

Sverige har också ett 20-tal aluminiumgjuterier. Dessa är dock till största delen som medlemmar i Gjuteriföreningen. I svensk aluminiumproduktion är det framförallt "downstream" som vår industri är stark med produktion av olika produkter där aluminium är det strategiskt viktigaste materialet.

Svensk aluminiumindustri kännetecknas av högteknologiska företag, högkvalitativa produkter med lågt miljömässigt fotavtryck och alltmer avancerade produkter på komponentnivå och systemleveranser som sträcker sig långt in i användarled. Jämfört med stålindustrin ligger aluminiumindustrins tyngdpunkt alltså mera nedströms. Svensk aluminiumindustri sysselsätter cirka 5 000 personer direkt (ca 30 000 indirekt). Dessutom vidareförädlar som nämnts svensk verkstads- och byggnadsindustri en stor mängd aluminiumprodukter.

4. Sammanfattning

Aluminiumagendan består framöver av visionsarbete, workshops och aktiviteter för att få fram de mål vi tillsammans med medlemsföretagen ska arbeta mot i en gemensam agenda för att nå framgång. Historiskt sett har aluminiumindustrin bedrivit forskning och utveckling i relativt liten omfattning, jämförelsevis med andra branscher. De senaste åren har branschen blivit mer medveten om kommande utmaningar och genomfört ett antal olika forsknings- och utvecklingsprojekt. Utmaningarna ligger bland annat i att stimulera till, och verka för att bland annat trygga industrins kompetensförsörjning. Att samarbeta och införa de resultat som forsknings- och utvecklingsprojekten bidrar till. Att säkerställa branschkompetens inför både pensionsavgångar och framtida tillväxt är ett område som medlemsföretagen behöver bli bättre på och samarbeta kring. En ökad lönsamhet genom samarbete mellan medlemsföretag har i andra branscher lett till framgång. Även om det finns konkurrens mellan företagen så finns det också incitament till att samarbeta inom vissa områden.

Det råder även hot gällande osunda och oetiska konkurrensmedel genom handelspolitiska frågor med bland annat prisdumpning och

andra handelshinder som följd. Svenskt Aluminium ska, dels genom politisk påverkan, dels genom att kommunicera vår industris utmaningar, arbeta för justa marknadsförutsättningar på svensk och internationell nivå.

Branschen skall arbeta tillsammans för att agera för en sundare marknad, där samarbete med andra liknande branschorganisationer såsom Jernkontoret och Gjuteriföreningen är nödvändigt. Ett fördjupat internationellt samarbete genom medlemskapet i European Aluminium för påverkan i EU är också värdefullt för våra medlemsföretag.

Hållbarhet står troligen högst på agendan hos de flesta företag i svensk industri, likaså hos aluminiumindustrins medlemsföretag och för branschorganisationen. Särskilt när EU har som mål att minska växthusgasutsläppen med minst 50 procent till 2050 jämfört med 1990 års nivåer. Svenskt Aluminium och dess medlemsföretag behöver bidra till ett hållbart och energieffektivt samhälle genom att gemensamt pålysa vilka positiva egenskaper materialet aluminium har samt marknadsföra och kommunicera detta budskap. Marknadsföring och kommunikation är områden som således behöver förbättras.

5. Fokusområden

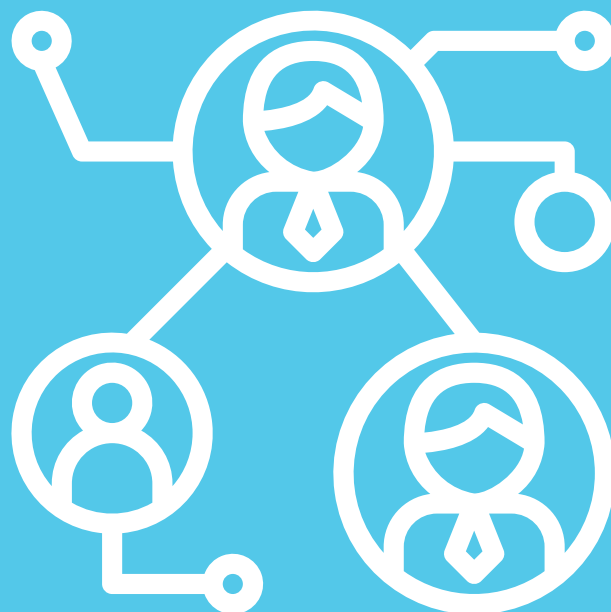
5.1 Syfte

Aluminiumagendans syfte är att visa vägen till ökad kunskap och ökad användning av aluminium. Att arbeta för en rättvis handel samt att skapa en stärkt och konkurrenskraftig metallindustri i Sverige. Svenskt Aluminium har tagit ett beslut att under perioden fokusera på fyra centrala områden för vår industris framgång och framtid.

5.2 Fokusområden

Svenskt Aluminium styrelse har fattat beslutet att nedanstående fyra fokusområden skall vara centrala för kommande period (utvecklas vidare nedan);

- Hållbarhet
- Forskning
- Kompetensförsörjning
- Samhällspåverkan

6. Målgrupp och styrgrupp

Det övergripande målet är att stärka svensk aluminiumindustri och på sikt bli totalt uthållig, utan nämnvärd miljöbelastning. I detta arbete ingår att ta fram en utvecklingsplan enligt Svenskt Aluminiums (SA) olika prioriterade utvecklingsområden. Målgruppen är branschorganisationens medlemsföretag och övriga intressenter. Aluminiumagendan beskriver Svenskt Aluminiums vision, agenda och aktivitetsplan. Visionsarbetet är en förutsättning för att skapa diskussioner och utröna vilka fokusområden som är aktuella. Agendan är ett resultat ifrån fokusområdena och styr målområdena. Den uppdaterade agendan ger sammantaget en bra grund för branschen att planera för framtida samarbets- och utvecklingsprojekt.

Agendaarbetet leds och administreras av Svenskt Aluminium (SA) som är branschorganisation för Sveriges aluminiumföretag. Styrgrupp för arbetet med den uppdaterade agendan är förutom styrelsen VD Lars-Inge Arwidsson och vice ordförande Lars Gustavsson.

6.1 Tid

Revidering av Aluminiumagendan påbörjades i maj 2022 och en delrapport presenteras på styrelsemöte augusti 2022.

7. Påverkan och effekt

7.1 Kunskaps- och resultatspridning

Redan vid den workshop branschen hade vid Alumni-dagarna 2018 utkristalliserades de områden våra medlemmar önskade att Svenskt Aluminium skulle fokusera på. Detta har vi följt under perioden 2018-2021 och konkretiserar den ytterligare utifrån medlemmarnas önskan i denna agenda. Den från styrelsen föreslagna Aluminiumagendan presenteras för medlemsföretagen på Aluminiumdagarna 2022 och publiceras på hemsidan.

7.2 Påverkan

Aluminiumagendans syfte externt är att visa och stärka branschens betydelse, intressanta verksamhets- och utvecklingspotentialer samt utgöra underlag för rekrytering och som ytterligare ökar mångfalden. Aluminiumindustrins agenda kommer att tjäna som ett operativt verktyg genom hela aluminiums värdekedja. Agendan som hela branschen samlas bakom kommer att ge konkurrensfördelar inom prioriterade områden såsom materialutveckling, kompetensförsörjning, minskad miljöpåverkan, forskning, energi, resurs, public affairs (politisk påverkan), produktionseffektivitet och användarnytta.

7.3 Effekt

Aluminiumagendans förväntade effekter på sikt är att medlemsföretagen genom en tydlig agenda kommer att bli mer synliga, miljöanpassade, framgångsrika och konkurrenskraftiga samt vara en attraktiv arbetsgivare.

Medlemsföretagen ska också notera en tydlig medlemsnytta.

8. Agendan 2023-2025

Fokusområden

Hållbarhet Forskning Kompetensförsörjning Samhällspåverkan

Mål 2023-2025

- "Forskning" – Minst ett av fyra forskningsprojekt skall ha som mål att minska aluminiumindustrins CO₂-avtryck
- "Forskning" – Minst ett av fyra forskningsprojekt skall ha som mål att öka återvinningen
- Medlemskap i EA Sustainability committee
- Energieffektivisering. Årligen minst ett projekt tillsammans med Energimyndigheten eller motsvarande
- Inleda dialog med relevanta politiska företrädare i syfte att på stöd för en "grön omställning" av svensk aluminiumindustri

8.1 En hållbar industri

Bidra till ett hållbart och energieffektivt samhälle

Högst på svensk industris agenda står "Ett hållbart samhälle" – med allt vad det innebär. Största frågan är vårt CO₂-avtryck men också ökad återvinning och hur vi tar hand om våra restprodukter. Hållbar industri är också en del av Svenskt Aluminiums vision, och tillsammans med medlemmarna ska ett tydligt budskap presenteras. De mål som etableras ska påvisa materialets fördelar under ett längre perspektiv, vilket kommer att ge ingångsvärden till Marknadsföring & Kommunikation.

8.2 Forskning

Som tidigare nämnts bedrivs forskning, med några få undantag, i begränsad omfattning hos medlemsföretagen. Svensk aluminiumindustri är på många områden i teknisk framkant. Men mer forskning inom aluminium behövs – inte minst mot bakgrund av kravet på lägre miljöpåverkan och elektrifieringen i bilindustrin och samhället i övrigt.

Forskningen ska företrädesvis ske genom samarbetet i Metalliska Material finansierat av Vinnova (samt Energimyndigheten och andra bidragsgivande myndigheter)

Stor påverkan på aluminiumbranschens framtid är dess möjlighet att identifiera och forma gynnsamma samarbeten mellan industri, akademi och institut.

Idag (2022) pågående projekt i samarbete med Metalliska material:

- KOMPET
- AluKrets II
- Prema
- MetalSurf
- KlirAl

(se www.metalliskamaterial.se).

Mål 2023-2025

- Energieffektiviseringsprojekt
- Aktivt deltagande i Metalliska Material Agendaråd (3 representanter)
- Aktivt deltagande i Metalliska Material styrelsen
- Projektdeltagande i minst fyra forskningsprojekt/år i tillsammans med inbjudna medlemsföretag
- Minst ett branschöverskridande seminarium

Mål: 2023-2025

- Aktivt delta i minst ett forskningsprojekt per år med inriktning kompetensförsörjning.
- Öppen årlig tävling/designtävling med deltagare från universitet/högskolor
- Spridning av "Basfakta" samt "Om Aluminium" till relevanta målgrupper
- Delta i minst 2 arbetsmarknadsdagar/år på lämpliga utbildningsenheter
- Erbjud föreläsningar på relevanta skolor
- Stimulera medlemsföretagen till att aktivt medverka till att bereda plats för studiebesök, praktikplatser och examensarbeten åt gymnasie- och högskolestudenter
- Ett av min fyra forskningsprojekt skall ha som mål att öka attraktiviteten och trygga branschens framtida kompetensförsörjning

Mål 2023-2025

- Dialog med politiska partier
- Direkta kontakter med politiker och tjänstemän på berörda departement – nationellt, regionalt och kommunalt
- Vid behov författa inlägg/skrivelser för att bevaka och företräda aluminiumbranschen

8.3 Kompetensförsörjning och metallindustrins attraktionskraft

Det råder stor brist i branschen på utbildad kompetens. Inom branschen är behovet av eftergymnasial yrkesutbildning speciellt stor (operatörer, underhåll, IT m.m) men även akademiskt utbildad personal efterfrågas. Utredningar visar att svensk industri 2030 komme sakna ca 30.000 ingenjörer – ingenjörer som vår industri skall konkurrera om. Under perioden 2015-2022 har SA producerat tre olika läromedel dels i form av en broschyr lämpad som inspiration, dels en ny aluminiumlära lämpad som undervisningsmaterial för skolor och slutligen en webbaserad materiallära för djupare studier. (Högskolor och Universitet).

Detta är dock inte tillräckligt. Som branschorganisation skall vi, tillsammans med våra medlemsföretag, aktivt arbeta med att öka attraktiviteten att jobba i metallbranschen och hitta metoder och verktyg för att trygga kompetensförsörjningen till aluminiumindustrin.

8.4 Samhällspåverkan gentemot myndigheter och det politiska etablissemanget

De politiska besluten påverkar aluminiumbranschen. Lagar, handelshinder, regelverk, utbildning, närings- och ekonomisk politik – allt påverkar vår industri i större eller mindre omfattning. Svenskt Aluminium ska därför aktivt verka för att etablera och upprätthålla en dialog med politiska organ och departement som representant för svensk aluminiumindustri i frågor rörande energi och miljö, arbetsmarknad, handel och näringsliv som påverkar vår industri.

9. Övriga aktiviteter

Som redovisats belyser agendan fyra fokusområden där Svenskt Aluminium under kommande tre år ska lägga sitt fokus. Men naturligtvis sker vid sidan om detta allt löpande arbete – för att nämna några.

Omvärldsbevakning

- Genom avtal med "Meltwater" bevaka vad som sägs och skrivs i media om vår bransch. Dessa artiklar publiceras på Svenskt Aluminiums hemsida och uppdateras dagligen.

Mässor och utställningar

- Årligt deltagande vid ledande lämplig mäsas.

Upprätthållande av kontakter med skolor, institutioner och akademi

- Löpande dialog med vår avtalspartner, JTH, i forskningsfrågor.
- Upprätthålla relation med Högskolan Halmstad, Swerin och Rise (medlemmar och samarbetspartners).

Aluminiumdagarna

- Arrangera den årliga branschsammankomsten med intressant föreläsningar, branschmingel och nätverkande.

European Aluminium

- Representera svensk aluminiumindustri vid European Aluminiums Spring- and Autumn meeting.

Teknisk Support

- Genom vår Tekniska chef bistå medlemmar i tekniska frågor.
- Möten i Tekniska Kommittén efter behov.

Kommunikation

- Via LinkedIn, Facebook och, kanske framförallt, genom en levande hemsida, sprida information om vad som händer i vår bransch.
- Sprida information om aluminium som material och dess egenskaper och fördelar.
- Nära samarbete med vår branschtidning Aluminium Scandinavia för artiklar och information om Svenskt Aluminium.
- Framtagning av relevant informationsmaterial.

Jämställdhet

- Svenskt Aluminium har idag tre kvinnliga representanter i styrelsen jämfört med tidigare noll.
- Svenskt Aluminium ska verka för en mer jämställd industri genom deltagande i jämställdhetsutredning och jämställdhetsprojekt i syfte att få fler kvinnor i branschen – på lika villkor.

10. Utmaningar/ Riskbedömning

Aluminium står inför en liknande utveckling som stål. Trots finanskriser har tillverkningen i världen fördubblats under det senaste decenniet, och denna utveckling förväntas fortsätta. Mängden aluminium i personbilar spås öka med i snitt 11% tom 2025, inte minst driven av elektrifieringen av fordonsflottan. För Sverige innebär den förväntade utvecklingen stora möjligheter, men också stora utmaningar.

Fri och rättvis handel

Efter en lång period av ökande världshandel och global tillväxt har en misstro brett ut sig mellan de stora handelsblocken. För att kunna navigera på en marknad med konflikter, krig och handelshinder krävs en fortsatt utveckling av industrins marknadsnischer. I framtiden krävs hållbara lösningar inom alla teknik- och samhällssektorer vilket betyder att det kräva ökade investeringar i både ny teknik samt kunskaper.

Kompetensförsörjning

Den höga specialiseringen och kraven på en ständig förnyelse ställer krav på kompetensförsörjning inom industrin. Svag demografisk utveckling, de svenska barnkullarna var ovanligt små i slutet av 1990-talet vilket märks idag 25 år senare och svalt intresse för tekniska yrkesinriktningar innebär en stor utmaning i hela Europa.

Energi och miljöutmaningar

En stor utmaning för vår industri är att möta förväntningarna på att samhället ska bli betydligt mera hållbart samtidigt som konkurrenskraften bevaras och levnadsstandarden stiger.

Sverige har satt ett mål att bli världens första fossilfria välfärdsland med netto noll utsläpp av växthusgaser år 2045.

Aluminiumindustrin är energikrävande och i Sverige ser vi att det kommer råda effektbrist på elförsörjning vissa tider på året. Framförallt kapacitet att överföra el till de södra delarna vilket leder till begränsningar för industrins utveckling.

Råvarupriser

Försörjningen av råmaterial via den globala marknaden kommer fortsatt påverkas av elektrifieringen. Hög efterfrågan på råvaror som används i batterier och solceller kommer att förändra råvarumarknaden på ett svåröverskådligt vis. En tidig effekt för metallindustrin är att priset för grafitелеktroder har femdubblats i pris de senaste två åren. Denna ökade volatilitet i råvarupriser kommer att ställa stora krav på högre flexibilitet i såväl utveckling som framställning av material.

Värdekedjor

En utmaning för vår industrin är att flera aktörer i värdekedjan har begränsat utrymme för egen FoU och därför svårt att hänga med när nya material utvecklas i allt snabbare takt. För aluminiumindustrin innebär detta två utmaningar, dels att behålla sin ställning som materialutvecklare snarare än legotillverkare, dels att kunna skapa effektiva och kvalitetssäkrade processer för olika materialtyper.

Agendan och omvärlden

Denna strategiska agenda är till för att hjälpa aktörerna inom aluminiumindustrin att hålla blicken riktad framåt, på det som är avgörande för vår förmåga att möta de stora samhällsutmaningarna och därmed stärka vår framtida konkurrenskraft.

Ett viktigt verktyg för att kunna förverkliga agendan är SIP Metalliska material som medger riktade satsningar inom utvalda innovationsprogram. Idag pågår totalt 17 program varav 10, helt eller delvis, kan härledas till aluminiumbranschen.

